

UCHWAŁA
II SYNODU DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ
PODJĘTA DNIA 28 LISTOPADA 2020 ROKU
NA PODSTAWIE PROJEKTU PRZYGOTOWANEGO
PRZEZ KOMISJĘ DS. MAŁŻEŃSTW I RODZIN

I. WPROWADZENIE

1. Sprawy dotyczące małżeństwa i rodziny stanowią jedno z pierwszorzędných zadań Kościoła. Na podstawie badań i analiz można wskazać następujące problemy, przed którymi staje on w diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej:
 - a) podważanie koncepcji małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny;
 - b) osłabienie wiary, widoczne m.in. w niskiej frekwencji uczestniczenia w praktykach religijnych;
 - c) duża ilość rozwodów;
 - d) społeczne przyzwolenie na ponowne związki i na wspólne życie bez ślubu;
 - e) życie w wolnym związku lub w związku cywilnym bez przeszkód do zawarcia sakramentu małżeństwa;
 - f) brak akceptacji dla katolickiej nauki o cielesności i płodności;
 - g) upowszechnienie modelu małżeństwa bez dzieci i rodziny z małą liczbą potomstwa;
 - h) rodzice samotnie wychowujący dzieci;
 - i) rodziny składające się z rodziców posiadających dzieci z poprzednich związków i swoje wspólne dzieci (tzw. rodziny patchworkowe);
 - j) kryzys ról społecznych, w tym macierzyństwa i kobiecości oraz ojcostwa i męskości;
 - k) trudności w relacjach międzypokoleniowych;
 - l) przenoszenie przez rodziców obowiązków wychowawczych na szkołę i Kościół;
 - m) nowe uwarunkowania ekonomiczne: nienormowany czas pracy, praca poza miejscem zamieszkania lub za granicą, rozwój konsumpcyjnego stylu życia, wzrastające potrzeby materialne rodzin i stawianie ich ponad relacjami międzyludzkimi;
 - n) wpływ środków społecznego przekazu i nowych technologii informatycznych na osłabianie relacji i autorytetów;
 - o) uzależnienia, m.in. od alkoholu, narkotyków, gier hazardowych, pornografii, internetu.

2. W diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej należy jednak również zauważyć wzrost ilości i zasięgu działania ruchów i wspólnot, których celem jest troska o formację małżeństw i rodzin: Domowy Kościół, Ruch Szentszacki, Spotkania Małżeńskie, Wspólnota Emmanuel, Droga Neokatechumenalna, Szkoła Maryi, Programy na Miłość i Życie, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Mężczyźni Pustelni, Szkoła Nowej Ewangelizacji, Federacja Skautingu Europejskiego i Odnowa w Duchu Świętym. Rozwija się również duszpasterstwo mężczyzn (Mężczyźni Pustelni, Rycerze Kolumba, Rycerze Jana Pawła II i inne grupy) oraz duszpasterstwo osób przeżywających kryzysy lub trudności w życiu małżeńskim i rodzinnym. W tym kontekście należy dołożyć starań, aby zaadaptować do diecezji kolejne ruchy i wspólnoty, które wspomogą duszpasterstwo małżeństw i rodzin.
3. Do innych, pozytywnych zjawisk trzeba także zaliczyć dostęp do specjalistycznej pomocy, zarówno duchowej jak i psychologicznej, oraz przekazywanie nauczania Kościoła na temat cielesności i płodności podczas różnego rodzaju spotkań formacyjnych, które cieszą się coraz większym zainteresowaniem. Widoczna jest mobilizacja związana z postawami promującymi życie i radosnym przeżywaniem rodzinnych festynów i marszów.
4. Warto również podkreślić rolę Caritas jako instytucji wspierającej rodziny, zwłaszcza w sytuacjach trudnych, m.in. poprzez funkcjonowanie Domu Samotnej Matki w Koszalinie, Domu Hospicyjno-Opiekuńczego w Darłowie i Bursy w Szczecinku.
5. W związku z tym, że powołanie małżeńskie i rodzicielskie jest najczęściej realizowaną drogą, która ma doprowadzić do zbawienia, podstawowymi zadaniami stojącymi przed Kościołem są przygotowanie do małżeństwa i rodzicielstwa oraz duszpasterskie towarzyszenie małżonkom i rodzicom.

II. PRZYGOTOWANIE DO MAŁŻEŃSTWA I RODZICIELSTWA

6. Należy ustanowić zespół, składający się z duszpasterzy, małżonków, przedstawicieli ruchów i wspólnot kościelnych, który zaktualizuje *Zasady przygotowania do sakramentu małżeństwa w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej z dnia 25 czerwca 1999 roku*.
7. Niezwykle ważną kwestią jest przygotowanie kandydatów do małżeństwa, aby byli gotowi na sakramentalną jedność i drogę miłości małżeńskiej. W przygotowaniu tym wyróżnia się następujące etapy: przygotowanie dalsze, przygotowanie bliższe i przygotowanie bezpośrednie.

8. Przygotowanie dalsze odbywa się w rodzinie i podczas katechizacji szkolnej, gdzie realizowane są tematy według podstawy programowej. W związku z tym, należy tworzyć mechanizmy umożliwiające lepszą współpracę katechetów z rodzicami i uczniami oraz pozwalające na ciągle podnoszenie jakości katechizacji szkolnej i domowej.
9. Przygotowanie bliższe związane jest z katechezą przedmałżeńską, określaną dotychczas jako kurs przedmałżeński.
 - a) Katechezy przedmałżeńskie, które odbywają się w cyklu spotkań, należy organizować przynajmniej na poziomie dekanalnym. Zazwyczaj biorą w nich udział pary, które są już w narzeczeństwie i podjęły decyzję o zawarciu związku sakramentalnego. Jednym z elementów katechez przedmałżeńskich powinny być warsztaty prowadzone przez odpowiednio przygotowane małżeństwa.
 - b) Zaleca się kerygmatyczne warsztaty ewangelizacyjne dla narzeczonych, którzy świadomie odeszli od praktykowania wiary, lecz pragną sakramentalnego związku małżeńskiego. Warto wskazać m.in. program *Radość i nadzieja* oraz rekolekcje ruchu Spotkania Małżeńskie dla narzeczonych. Takie warsztaty w ramach katechezy przedmałżeńskiej są odpowiedzią na aktualne potrzeby i mogłyby zastąpić nauki ogólne w ramach przygotowania do małżeństwa.
10. Przygotowanie bezpośrednie związane jest z przeprowadzaniem rozmowy kanoniczno-duszpasterskiej z narzeczonymi oraz udziałem w tzw. naukach przedślubnych, czyli spotkaniach z duszpasterzem i doradcą życia rodzinnego.
 - a) Należy realizować wskazania *Dekretu ogólnego Konferencji Episkopatu Polski o przeprowadzaniu rozmów kanoniczno-duszpasterskich z narzeczonymi przed zawarciem małżeństwa kanonicznego* z dnia 8 października 2019 roku.
 - b) Należy zadbać o to, aby tzw. nauki przedślubne odbywały się, w miarę możliwości, w każdej parafii. Trzeba się więc zatroszczyć o wyszkolenie doradców życia rodzinnego tam, gdzie ich jeszcze nie ma. Bezwzględnie należy zadbać o to, aby spotkania odbywały się z własnym duszpasterzem, a w przypadku braku doradców życia rodzinnego należy skierować narzeczonych do innej parafii, po wcześniejszym porozumieniu się w tej sprawie z proboszczem tej parafii.
 - c) Należy zadbać o to, aby – w miarę możliwości – podczas przygotowania do małżeństwa lub po jego zakończeniu narzeczeni odbyli dzień skupienia (konferencja, adoracja Najświętszego Sakramentu, możliwość spowiedzi świętej, Eucharystia, świadectwa). Byłoby wskazane, aby takie dni skupienia odbywały się w parafiach i w sanktuariach diecezjalnych.

III. DUSZPASTERSKIE TOWARZYSZENIE MAŁŻEŃSTWOM I RODZINOM

11. Należy towarzyszyć wszystkim małżonkom już od pierwszych chwil sakramentalnej wspólnoty poprzez tworzenie przestrzeni ich rozwoju, również duchowego, na wszystkich etapach życia małżeńskiego i rodzinnego. Duszpasterze powinni dostosować formy, a także godziny swojej posługi wobec małżonków i rodziców do realnych warunków i trybu ich życia oraz codziennych obowiązków.
12. Duszpasterstwo małżeństw i rodzin funkcjonuje na podstawie *Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin* przyjętego przez Konferencję Episkopatu Polski dnia 1 maja 2003 roku.
13. Duszpasterstwo diecezjalne.
 - a) W miejsce Referatu Duszpasterstwa Rodzin w Kurii Biskupiej należy utworzyć Wydział Duszpasterstwa Małżeństw i Rodzin.
 - b) Koordynacją duszpasterstwa małżeństw i rodzin w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej zajmuje się diecezjalny duszpasterz rodzin ustanowiony przez biskupa diecezjalnego. Współpracuje on ściśle z diecezjalnym doradcą życia rodzinnego i dekanalnymi duszpasterzami rodzin.
 - c) Należy przygotować materiały i pomoce do prowadzenia katechizacji dorosłych w oparciu o doświadczenia wspólnot, ruchów i stowarzyszeń, w których formują się małżeństwa i rodziny.
 - d) Należy zadbać o treści merytoryczne i formę graficzną strony internetowej diecezjalnego duszpasterstwa rodzin, a także o dostęp do niej za pośrednictwem stron internetowych parafii.
 - e) Należy kontynuować Diecezjalną Pielgrzymkę Rodzin na Górę Chełmską i koordynować organizację marszów dla życia i rodziny, a także nawiązywać kontakty i współpracować ze środowiskami promującymi życie, m.in. w celu tworzenia kolejnych tzw. okien życia
14. Duszpasterstwo parafialne i dekanalne.
 - a) Należy zachęcać małżeństwa i rodziny do wspólnego przeżywania Eucharystii oraz sakramentu pokuty i pojednania, a także do rodzinnej modlitwy i świątecznego przeżywania niedzieli oraz do uczestniczenia w wydarzeniach religijnych.
 - b) Należy zwiększyć zaangażowanie rodziców w przygotowanie do przyjęcia przez ich dzieci sakramentów: chrztu, I Komunii św. i bierzmowania.

- c) Zaleca się, aby katolicka nauka o naturze oraz celach małżeństwa i rodziny była obecna w przepowiadaniu słowa Bożego: kazania, konferencje, warsztaty, katechezy (zwłaszcza dla rodziców w ramach przygotowania do sakramentów inicjacji chrześcijańskiej), rekolekcje, nauki stanowe dla małżonków na różnych etapach życia małżeńskiego itp. W te formy przepowiadania należy również angażować odpowiednio przygotowanych do tego małżonków.
- d) W parafiach powinno się tworzyć przestrzeń, inicjować, wspierać i zapewniać opiekę duszpasterską wspólnotom, ruchom i stowarzyszeniom związanym z duszpasterstwem rodzin. Warto, aby duszpasterze, a zwłaszcza sami małżonkowie, proponowali małżeństwom zaangażowanie się w formację w grupach, ruchach i stowarzyszeniach przeznaczonych typowo dla małżeństw i rodzin.
- e) Zaleca się ustanowienie w parafiach małżeńskich par animatorskich, które swoim świadectwem życia rodzinnego będą zachęcać innych do troski o rodzinę i proponować formy pomocy dla rodzin. Pary te powinny być również gotowe do towarzyszenia narzeczonym w czasie ich przygotowania do małżeństwa oraz młodym małżonkom na początkowym etapie ich życia małżeńskiego i rodzinnego.
- f) W każdej parafii powinien posługiwać doradca życia rodzinnego. Duszpasterze powinni informować narzeczonych i małżonków o tej posłudze i o zadaniach, które realizuje doradca.
- g) Zaleca się powołanie dekanalnych duszpasterzy rodzin i utworzenie dekanalnych poradni rodzinnych. W poradniach tych powinien być dostęp do duszpasterza i doradcy życia rodzinnego, a także do małżonków i różnych specjalistów, którzy będą udzielali pomocy małżeństwom i rodzinom w każdej dziedzinie ich życia. Dekanalne poradnie rodzinne powinny być finansowane m.in. z funduszu utworzonego przez wszystkie parafie z dekanatu i powierzonego dekanalnemu duszpasterzowi rodzin.
- h) Należy proponować małżonkom odnowienie przyrzeczeń małżeńskich z okazji Święta Świętej Rodziny. Powinno się ono również odbywać w obecności biskupa podczas wizytacji parafii, zwłaszcza z okazji jubileuszy 25- i 50-lecia małżeństwa.
- i) Należy obchodzić Dzień Świętości Życia (25 marca) i umożliwiać, zwłaszcza z tej okazji, podjęcie duchowej adopcji dziecka poczętego. Osoby włączające się w to dzieło warto zachęcać również do angażowania się w działania środowisk promujących życie.
- j) Warto organizować rodzinne festyny i święta rodzin oraz zachęcać do udziału w marszach dla życia i rodziny.

15. Duszpasterstwo małżeństw i rodzin w sytuacji nieprawidłowej lub trudnej.
- a) Duszpasterstwem tym powinny być objęte: małżeństwa przeżywające kryzys, osoby żyjące w związkach niesakramentalnych, osoby żyjące w wolnych związkach i w związkach cywilnych bez przeszkód do zawarcia małżeństwa sakramentalnego, osoby żyjące w separacji, rodziny niepełne i rozbite oraz dotknięte przemocą domową i uzależnieniami.
 - b) Duszpasterstwem tym należy również objąć: osoby przeżywające trudności rodzicielskie, rodziców dzieci z niepełnosprawnościami, rodziców po stracie dziecka, małżeństwa borykające się z bezpłodnością, osoby dotknięte skutkami zabiegu przerwania ciąży i tzw. metody *in vitro*, a także rodziców dzieci odkrywających u siebie skłonności homoseksualne.
 - c) Należy zapewnić małżonkom doświadczającym kryzysu odpowiednią pomoc duchową i psychologiczną (terapeutyczną) w poradniach katolickich, w których powinien dyżurować duszpasterz, mediator, pedagog, psycholog. Warto też proponować małżonkom wspólny udział w rekolekcjach w celu ożywienia więzi małżeńskiej. Dostrzeganie małżeństw i rodzin będących w kryzysie, zarówno duchowym jak i materialnym, jest także zadaniem osób świeckich, które, ze względu na swój sposób życia, mają w tej kwestii często większe możliwości niż duszpasterze.
 - d) Należy zorganizować lub ożywić duszpasterstwo związków niesakramentalnych, zwłaszcza w większych ośrodkach na terenie diecezji, oraz powołać odpowiedzialnych za nie kapłanów. Duszpasterzy w parafiach należy odpowiednio przygotować do prowadzenia tego rodzaju duszpasterstwa. Osoby żyjące w związkach niesakramentalnych, które prowadzą głębokie życie religijne, warto roztropnie angażować w życie parafii.
 - e) Należy w sposób roztropny i odpowiedzialny ukazywać wartość związku małżeńskiego i zachęcać do zawierania sakramentu małżeństwa osoby żyjące w wolnym związku lub w związku cywilnym bez przeszkód, np. przy okazji wizyty duszpasterskiej lub ich obecności w kancelarii parafialnej.
 - f) Należy towarzyszyć osobom żyjącym w separacji, rozwiedzionym i opuszczonym, które nie zdecydowały się na życie w kolejnym związku.
 - g) Należy kontynuować lub inicjować oraz wspierać działania i inicjatywy różnych wspólnot i instytucji, które, w zgodzie z nauczaniem Kościoła, zajmują się rodzicami po stracie dziecka i małżonkami doświadczającymi problemów w zakresie płodności, a także osobami dotkniętymi skutkami zabiegu przerwania ciąży.

- h) Należy zabiegać o przygotowanie przez instytucje samorządowe procedur pochówków dzieci martwo urodzonych oraz zmarłych w wyniku poronienia lub zabiegu przerwania ciąży, a także opracować szczegółowe wytyczne dotyczące realizacji tych procedur przez stronę kościelną.
16. Raz w roku należy przeprowadzić w parafiach zbiórkę pieniędzy, które zostaną przeznaczone na diecezjalne, dekanalne i parafialne duszpasterstwo małżeństw i rodzin.

IV. FORMACJA OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA DUSZPASTERSTWO RODZIN

17. Zaleca się utworzenie Diecezjalnego Centrum Małżeństwa i Rodziny – instytucji szkoleniowo-formacyjnej dla duszpasterzy, doradców życia rodzinnego, psychologów, terapeutów, małżeństw animatorskich oraz liderów grup i wspólnot małżeńskich.
18. Należy kontynuować i wspierać funkcjonowanie Diecezjalnego Studium nad Rodziną. Duszpasterze i sami małżonkowie powinni poszukiwać odpowiednich kandydatów, najlepiej małżeństw, i proponować im udział w tej formacji, której celem jest przede wszystkim przygotowanie doradców życia rodzinnego.
19. Dla małżeństw, które angażują się w działania duszpasterskie i ewangelizacyjne, zarówno na poziomie parafialnym jak i diecezjalnym, należy organizować szkolenia i warsztaty, które pomogą im w prowadzeniu katechizacji rodziców w ramach przygotowania ich dzieci do sakramentów: chrztu, I Komunii św., bierzmowania i małżeństwa.
20. W ramach formacji do kapłaństwa oraz formacji permanentnej kapłanów i osób konsekrowanych zaleca się organizowanie szkoleń i warsztatów dotyczących duszpasterstwa małżeństw i rodzin oraz właściwego reagowania w sytuacjach wymagających interwencji kryzysowej lub prawnej.
21. Zaleca się, aby podczas formacji do kapłaństwa alumni zapoznawali się z ruchami i wspólnotami małżeńskimi i rodzinnymi oraz odbywali praktyki, zwłaszcza wakacyjne, w ramach organizowanych przez nie spotkań i rekolekcji. Należy dłożyć starań, aby alumni poznali strukturę i formy działania diecezjalnego poradnictwa rodzinnego przez spotkania formacyjne z diecezjalnym duszpasterzem rodzin i diecezjalnym doradcą życia rodzinnego.